

УДК 81'373.47'42

ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНІ ПОЛЯ ОЦІННОСТІ, ЕМОТИВНОСТІ, ЕКСПРЕСИВНОСТІ ТА ВІДНОШЕННЯ МІЖ НИМИ

Щербак Г.В., аспірант кафедри
теорії та практики перекладу з англійської мови
Запорізький національний університет

У статті розглядається проблема розмежування категорій емотивності, експресивності та оцінності, рішення якої представлено у вигляді аналізу відповідних функціонально-семантичних полів. Розглянуто структуру функціонально-семантичних полів емотивності, експресивності та оцінності, а також виявлено їхні семантичні доміанти. Виокремлені основні мовні засоби вираження аналізованих функціонально-семантичних полів.

Ключові слова: функціонально-семантичне поле, доміанта, експресивність, емотивність, оцінність.

В статье рассматривается проблема разграничения категорий эмотивности, экспрессивности и оценочности, решение которой представлено в виде анализа соответствующих функционально-семантических полей. Рассмотрена структура функционально-семантических полей эмотивности, экспрессивности и оценочности, а также выявлены их семантические доминанты. Выделены основные языковые средства выражения рассматриваемых функционально-семантических полей.

Ключевые слова: функционально-семантическое поле, доминанта, экспрессивность, эмотивность, оценочность.

Shcherbak H.V. FUNCTIONAL-SEMANTIC FIELDS OF EVALUATIVENESS, EMOTIVENESS, EXPRESSIVENESS, AND RELATIONSHIP BETWEEN THEM

The article deals with the problem of differentiation of the categories of evaluativeness, emotiveness and expressiveness, the solution to which is presented in the form of analysis of the corresponding functional-semantic fields. The structure of functional semantic fields of emotiveness, expressiveness and evaluativeness is considered, their semantic dominants are identified. The basic language means of expression of the analyzed functional-semantic fields are singled out.

Key words: functional-semantic field, dominant, expressiveness, emotionality, estimation.

Постановка проблеми. На сьогодні дослідники експресивності, емотивності та оцінності не дійшли єдиної думки щодо рівнозначності цих категорій, що зумовлює актуальність нашого дослідження. О.В. Іларіонов категоризує оцінність та емотивність, які, за його уявленням, становлять єдність як компоненти експресивності, виводячи таке судження: експресивність – ціле, оцінність/ емотивність – частини [1, с. 21]. На думку Н.В. Таценко, основою емотивності та експресивності є оцінність. Науковець зазначає, що «перш ніж виразити емпатію, мовець сприймає, оцінює стан речей, обставини, які спричинили позитивну або негативну емотивність адресата, оцінює самого адресата й ситуацію, в якій виникла емоція [2, с. 125]. А.А. Зайнуньдінов вважає оцінність ширшим поняттям, що виходить за межі конотації та лише частково збігається з поняттями експресивності та емоційності у вигляді емоційної оцінності [3, с. 53].

Постановка завдання. Категорії емотивності, експресивності та оцінності відображають явища мисленнєво-мовленнєвої діяльності, що в мові функціонують у вигляді підсистем та є універсаль-

ними, а отже, можуть бути представлені у вигляді функціонально-семантичних категорій та досліджуватися в межах поля. Мета роботи – схарактеризувати функціонально-семантичні поля оцінності, емотивності та експресивності та встановити взаємозв'язки між цими категоріями.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із підходів до аналізу одиниць у сучасній теорії та методології мовознавства є функціональний підхід, у межах якого лінгвістичні категорії досліджуються в рамках теорії полів. Згідно з визначенням О.В. Бондарко, функціонально-семантичне поле (далі – ФСП) – це угруповання лексичних і граматичних одиниць, яке ґрунтується на певній семантичній категорії, а також різних комбінованих (лексико-синтаксичних та ін.) засобів певної мови, які взаємодіють на основі спільності їхніх семантичних функцій [4, с. 21]. ФСП поєднує семантичну категорію із засобами її формального втілення. Семантична категорія являє собою семантичний інваріант, а засобами її втілення є різноманітні мовні засоби, які взаємодіють між собою. Відтак у рамках ФСП план змісту поєднується із планом вираження.

Поле має свої характеристики, серед яких наковці виділяють такі: 1) поле являє собою інвентар елементів, що мають семантичну спільність, виконують у мові єдину функцію й пов'язані між собою системними відношеннями; 2) поле може складатися як з однорідних, так і різнорідних елементів, які можуть належати до різних граматичних класів або рівнів мови; 3) поле складається з мікрополів, число яких має бути не менше двох; ці мікрополя можуть мати відносну самостійність; 4) поле має вертикальну (структура мікрополів) і горизонтальну (взаємовідношення між полями) організацію; 5) у складі поля виділяють ядро та периферію, межа між якими є нечіткою; ядро й периферія характеризуються специфічними рисами й виконують властиві їм функції; перехід від ядра до периферії є поступовим, виділяється навколоядерний простір, ближня та дальні периферії, які характеризуються різним ступенем спільності характеристик поля; 6) конституенти поля можуть належати до ядра одного поля і периферії іншого поля або полів. Різні поля частково накладаються одне на одне, утворюючи зони поступових переходів, що є законом польової організації системи мови [5, с. 31].

Крім ядра та периферії, науковці виділяють такий основний компонент поля, який уособлює собою провідну характеристику, на основі якої будується це поле. Такий компонент відображає зміст поля, його загальне значення й базується на певній семантичній категорії. Ми будемо поділяти думку більшості (Бондарко О.В., 1984 [4, с. 5]; Онищенко І.В., 2003 [6, с. 49] та ін.), згідно з якою такий компонент прийнято називати домінантою.

Лінгвісти виділяють два основні структурні типи функціонально-семантичного поля: моноцентричні й поліцентричні. Перші утворюють єдину гомогенну систему форм, другі характеризуються розбиттям на декілька сфер, кожна з яких має свій центр і периферійні компоненти. Розглянемо докладніше ФСП досліджуваних нами категорій.

ФСП оцінності. Функціонально-семантичне поле оцінності включає в себе «когнітивний зміст (*good/neutral/bad*)», «комунікативний зміст (*approval/indifference/disapproval*)», «емоційний зміст (*pleasant/satisfactory/unpleasant*)» [7, с. 48]. Названі значення є інваріативними для всіх одиниць поля та вказують на відповідність явища дійсності певним критеріям, що висуваються мовцем. Потрібно також зауважити, що нейтральна

оцінка може розглядатись як відсутність позитивної/негативної оцінки або взагалі оцінки як такої.

Членування оцінних значень передбачає наявність у мові двох протипоставлених типів: загальнооцінні значення та частковооцінні. Загальнооцінні значення представлені в мові лексемами *good* та *bad*, а також синонімічними лексемами, що відрізняються одне від одного стилістичними чи експресивними відтінками [8, с. 75]. Група частковооцінних значень є більш широкою та різноманітною. Сюди відносять такі значення, що надають оцінку з певної точки зору, а отже, можуть бути розділені на такі групи: сенсорно-смакові (*comfortable – uncomfortable*), емоційні (*happy – sad*), інтелектуальні (*smart – dumb*) та ін.

Домінантами ФСП оцінності можуть бути названі значення *good/bad*. У семантиці цих лексем ми вбачаємо увесь спектр можливого мовного вираження оцінки дійсності, до того ж вони можуть бути співвіднесені не лише із загальнооцінним значенням, але і з частковооцінним.

Т.А. Космеда зазначає, що категорія оцінки в плані вираження поширюється на всю мову, пронизує всі її рівні. Завдяки цьому оцінність набуває статусу міжрівневої структурно-семантичної категорії [9, с. 117]. Таким чином, ФСП оцінності можна віднести до групи поліцентричних полів за своїм структурним типом.

За класифікацією оцінок В.М. Телії виділяється *раціональна* (орієнтується на референт і визначається на основі притаманних референту властивостей) та *емоційна* (відображає емоційне ставлення мовця до предмета оцінки) *оцінки* [10, с. 31–32], що вказує на двоїстість природи оцінності. Отже, ми вбачаємо виділення ФСП оцінності до групи поліцентричних полів із двома яскраво вираженими мікрополями: мікрополем раціональної оцінки та мікрополем емоційної (емотивної) оцінки.

До ядра ФСП оцінки належать лексичні одиниці, в яких функція оцінки є основною. Крім того, ядро ФСП характеризується максимальною концентрацією ознак, які визначають основні семантичні функції оцінки. Однією зі спільних ознак, характерних для мовних одиниць, що виражають оцінку, є їх належність до певної частини мови. Т.В. Маркелова зазначає, що для вираження оцінки найчастіше використовують прикметники та прислівники [7, с. 53]. За ступенем вжива-

ності особливо виділяється антиномія «good/bad», яка представляє домінуючу ФСП оцінки, а також ступені порівняння цих лексем: “Worth reading Life 3.0 by @Tegmark. AI will be the best or worst thing ever for humanity, so let’s get it right” [11]. Широко вживаються і їхні семантичні синоніми, а також прикметники, що містять компонент оцінки у своєму складі: “This university is remarkable: all students, regardless of race or income, graduate at the same rate” [12].

Абстрактність та багатозначність прикметників, що виражають оцінку, дозволяють їм передавати щонайбільшу кількість значень як суб’єктивної, так і об’єктивної оцінки. Це дозволяє зробити висновок, що прикметники є найбільш вживаним та нейтральним засобом вираження оцінки. Рідше функція оцінності є базовою в інших частин мови: “The captured Orangutan who obeyed the rules of a Circus and got filthy rich from it” [13], “Ugh, don’t you hate when this happens?” [14].

Іншою спільною ознакою, яка впливає на концентрацію використання тих чи інших мовних одиниць для вираження оцінної функції, є використання опозицій. З цією метою можуть використовуватися антоніми (опозиція на лексичному рівні): *beautiful – ugly, quickly – slowly*; а також афікси (опозиція на морфемному рівні) *il-, ir-, im-, in-, un-, dis-, mis-, non-* та інші: *appropriate – inappropriate, responsible – irresponsible* тощо.

Мікрополе раціональної оцінки представлене словами, які у своїй семантиці містять раціональну оцінку, що базується на раціональних та логічних міркуваннях про об’єктивно притаманні об’єкту оцінки характеристики. Така оцінка часто передбачає вживання дієслів зі значенням виконання ментальних операцій: “The December 15th deadline is quickly approaching for #OpenEnrollment through the health insurance marketplace. We believe everyone deserves access to high-quality, affordable healthcare” [15].

Мікрополе емоційної оцінки представлене емоційно-забарвленими словами, що позначають емоційну суб’єктивність під час оцінки об’єктів дійсності, осіб, явищ тощо. До одиниць цього мікрополя відносимо лексеми, в яких оцінка є основним компонентом семантики. Типовим прикладом реалізації емоційної оцінки є використання іменника *fun* та дієслова *enjoy*: “Really enjoyed visiting and talking at @UCL_Academy with @schoolschesstoday. So impressed with the brilliant questions from the students!” [16],

“Thank you @lifeisbeautiful – that was fun!” [17].

Характерним для ядра мікрополя емоційної оцінки є використання пейоративної лексики, тобто лексики, що несе негативну оцінку. Загальновизнаним є той факт, що засоби вираження негативної оцінки різноманітніші, ніж засоби вираження позитивної оцінки, а тому вживання іменників, що несуть у собі негативну оцінку, є частотнішим: “Look at the success of BlackPanther & feel unfathomable shame for what you clowns did to JusticeLeague” [18].

Навколоядерний простір поля оцінки складають фразеологізми, які у своїй семантиці містять оцінний компонент. Оцінність є одним з основних компонентів у структурі фразеологічного значення, оскільки значна частина фразеологізмів спрямована на характеристику особистості, її поведінки, інтелектуальних здібностей, моральних якостей. Залежно від того, складає оцінність частину загального чи додаткового значення фразеологізму, оцінний компонент семантичного значення може бути частиною як денотації, так і конотації. До навколоядерного простору ФСП оцінки можна віднести фразеологізми, в яких оцінність є частиною загального значення.

Зазвичай перевага у вираженні оцінки надається коротшим одиницям, а тому використання фразеологізмів для вираження як емоційної, так і раціональної оцінки не є надто частотним: “Tesla Semi Truck unveil to be webcast live on Thursday at 8pm! This will blow your mind clear out of your skull and into an alternate dimension. Just need to find my portal gun ...” [19].

Периферію ФСП оцінності утворюють ті одиниці, які є менш спеціалізованими для вираження семантики оцінності та нерегулярно функціонують у мовленні. Периферійна функція протиставляється ядерній, як зауважує А.П. Загнітко, «насамперед рівнем свого виявлення в структурі категорії і прямою залежністю від умов комбінаторики; в силу вступають позиційні й дистрибутивні умови презентації» [20, с. 19]. Умовно периферію ФСП оцінки можна поділити на ближню та дальню периферію. До першої належать мовні одиниці, які є менш уживаними для позначення оцінності, однак їхня оцінність зберігається й поза мовним оточенням, а до другої – мовні одиниці, оцінність яких розкривається лише в контексті.

Роль інтенсифікаторів та деінтенсифікаторів у позначенні оцінки. Інтенсифікатори

й деінтенсифікатори є словами, що забезпечують ефект, який може посилювати або зменшувати оцінне значення різних лексем, словосполучень та речень. Вони є одним із засобів вираження такої властивості оцінки, як афективність, тобто ступінь зацікавлення суб'єкта. Ця властивість може реалізуватись як у семантиці окремих слів, так і в структурі оцінного висловлення загалом. Використання інтенсифікаторів/ деінтенсифікаторів у мовленні є факультативним, а тому, на нашу думку, не можна виокремлювати цю категорію до окремого мікрополя оцінки.

Як інтенсифікатори оцінки, що допомагають правильно розпізнавати наміри мовця, широко використовують:

– вигуки: “*O, That's Good! Oh, Harry's FUNNY! Shared my new soups and lots of laughs on @harrytv airing today!*” [21];

– якісні прислівники, наприклад **just** або **very**: “*Yep! Very logic as it says topography*” [22], “*Now, if I can just figure out how to attach those to a really big shark ...*” [23];

– підсилювальні частки: “*The REIGNMAN!!!! Sheesh he was a monster man!! So underrated. Could u imagine him in this social media space we in with his plays/swag*” [24];

– фразеологізми з оцінним значенням: “*Tesla Semi Truck unveil to be webcast live on Thursday at 8pm! This will blow your mind clear out of your skull and into an alternate dimension. Just need to find my portal gun ...*” [19].

Іноді для підсилення або зниження категоричності оцінки можливе використання декількох слів з яскравим оцінним значенням, тим самим формується подвійна оцінка: “*So cute. So very, very cute. Totes adorbs.*” [25].

ФСП експресивності. Експресивність є мовним втіленням психофізіологічних особливостей діяльності людини. Змістове наповнення експресивності полягає у вираженні емоцій у мові, інтенсифікації образності та емоційності мовця, підсиленні впливу висловлювання на адресата та вираженні ставлення мовця до певного явища дійсності. Це змістове наповнення знаходить своє відображення в мовній семантиці у вигляді відносин ряду суміжних категорій, кожна з яких формально представлена в системі мови певним набором різнорівневих одиниць. Ці категорії об'єднує спільна функція підсилення виразності висловлювання. Всупереч розповсюдженій думці, підсилення виразності можливе не лише для емоційного впливу на адресата, але й для переконання адресата в правильності висловлюваних думок адресанта, під-

силення аргументованості висловлення, що підкріплюється широким використанням експресивності в науковому дискурсі, який за своєю суттю є немотивним [26, с. 253].

Проблематично виявити єдині мовні моделі вираження експресивності, оскільки експресивні мовні засоби найчастіше поліфункціональні, що ускладнює виявлення єдиної семантичної домінанти. Однак такою домінантою ФСП експресивності ми вбачаємо значення **stronger** (у значенні *very intense*) та **weaker** (у значенні *lacking intensity or brightness*), спираючись на дослідження Пуленко І.А. та Сазикіної Т.П. [27, с. 113], які розглядають значення сильніше/слабше як релевантну опозицію категорії експресивності. До того ж загальновідомо, що чим слабшим є процес переживання, тим меншою є сила супутньої емоції, тим менш інтенсивною є емоція. І навпаки, – чим сильнішим є переживання, тим інтенсивнішою є емоція.

Експресивну функцію будь-якої мовної одиниці часто аналізують у поєднанні з іншими функціями. Традиційно її розглядають як властивість виражати емоції, викликати почуття, передавати афективні стани та пов'язують зі сферою психічно-емоційної діяльності людини, а тому не дивно, що відображення якісно-кількісних проявів експресивності в мові та мовленні пов'язують з категоріями «емотивності» та «інтенсивності».

Не викликає сумніву той факт, що більшість експресивних засобів мови мають на меті оформлення висловлення емоційно-забарвленого мовлення, а експресивність часто використовується для вираження емоцій мовця. Така функція мови часто називається емоційно-експресивною, а категорії емотивності й експресивності поєднуються в мовних одиницях. Отже, можна стверджувати про існування такої категорії, як експресивна емотивність.

Від категорії емотивності експресивну емотивність відрізняє те, що при експресивній емотивності має місце не просто назва емоції, а її об'єктивація й підсилення за допомогою мовних засобів для виникнення певного ефекту висловлювання в адресата. Експресивна емотивність – це прагматично мотивоване посилення ознак і характеристик суб'єкта/об'єкта, дії, вираження адресантом власного стану за допомогою мовних засобів. Семантичні домінанти полів емотивності та експресивності в цьому випадку поєднуються.

Інтенсивність можна визначити як категорію, що має силу ознаки, яка є більшою чи меншою, ніж звичайна, а також прагматичну спрямованість. С.Є. Родіонова, розглядаючи польову природу інтенсивності, пропонує таке визначення: інтенсивність – це кількісна модифікація якості (що відображає відхилення від норми), котра робить цю якість істотною для мовця або слухача та висуває таку форму на перший план за її значущістю і силою впливу [28, с. 157]. Звідси можна зробити висновок, що мовні засоби інтенсифікації є важливим інструментом підсилення виразності висловлювання мовця.

Семантичні категорії можуть бути загальними й частковими [29, с. 406]. На нашу думку, експресивність відносно експресивної емотивності та інтенсивності є більш загальною функціонально-семантичною категорією, домінантна функція якої базується на останніх. Відповідно, в польовій структурі ФСП експресивності можна виділити як мінімум два мікрополя – «експресивної емотивності» та «інтенсивності». Ту ж думку можна простежити в дослідженнях К.І. Королеви, яка визначає емоційність та інтенсивність – домінантами ФСП експресивності [30, с. 62].

Одиниці мови поділяються на системно-мовні носії експресивності й системно-нейтральні одиниці (тобто слова і вирази, які самі по собі не є носіями експресивності, але можуть брати на себе цю функцію за певних умов. Перші належать до ядра та навколоядерного простору ФСП експресивності, другі – до периферії.

Системно-мовними носіями експресивності вважаються такі мовні одиниці, функція передачі експресивності яких є головною в порівнянні з номінативною. На нашу думку, до таких одиниць, тобто до одиниць, які мають належати до ядра ФСП експресивності, перш за все, є вигуки. Саме в них відсутні предметно-логічне значення та номінативна функція. До того ж вони служать найкоротшими сигналами, за допомогою яких мовець передає реакцію на факт навколишньої дійсності.

Тлумачний словник визначає вигуки як частину мови, яка служить для безпосереднього виявлення почуттів і вольових виявів (Академічний тлумачний словник), а отже, доцільним буде віднесення вигуків до мікрополя експресивної емотивності. Вигуками, які в англійській мові несуть функцію передачі емоцій, є: *aargh, ah, aha, bah, eek, eh, eww, faugh, fie, gee, ha, heh, hey, hm, ho-hum, hooray/hurrah, huh, humph, o, oh, oho, ooh, oops, ouch,*

ow, pah, pfui, phew, phooey, phwoar, pooh, tut (-tut), ugh, uh-oh, um, umph, urgh, whee, whew, wow, yay, yikes, yippee, yoi, yuk, yum [30, с. 98].

Що стосується мікрополя інтенсивності, то тут польове ядро становитиме прикметник, точніше – тип якісних прикметників, що мають здатність передавати градуально характеристики за допомогою ступенів порівняння. В англійській мові ступені порівняння представлені трикомпонентним парадигматичним рядом (*strong – stronger – the strongest* або *beautiful – more beautiful – the most beautiful*), перші два компоненти якого мають нейтральну інтенсивність, в той час третій має чи високу чи найвищу ступінь інтенсивності: “*Worth reading Life 3.0 by @Tegmark. AI will be the best or worst thing ever for humanity, so let’s get it right*” [11].

Якщо під інтенсивністю розуміти різний ступінь вираженості ознаки, дії, стану, слід визнати, що в системі частин мови носіями цих значень, насамперед, є адвербіальні інтенсифікатори, тобто лексичні одиниці, які не мають власного предметно-логічного значення і покликані підсилити значення висловлювання або його елементу. Серед таких інтенсифікаторів особливе місце займає лексема *very*, яка є однією з найуживаніших для вираження міри експресивності: “*I very much welcome the prospect of moving ahead to the next phase of the #Brexit talks on trade and security, and to discuss the positive and ambitious future relationship that is in all of our interests*” [31].

Іншими часто вживаними інтенсифікаторами є такі лексичні одиниці, як *extremely, deeply, utterly, absolutely* та ін.: “*Absolutely devastated upon hearing the news in Las Vegas*” [32].

Найбільш продуктивними для вираження експресивності є мовні засоби, які можна виявити на лексичному рівні мови, а саме – іменники, в яких експресивне забарвлення виражене безпосередньо лексичним значенням, а також слова, що вжиті в переносному значенні [30, с. 86]: “*A beautiful skull and a beautiful belt to add to my collection of skulls and belts*” [33].

Крім того, до навколоядерного простору ФСП експресивності можна віднести морфологічні засоби вираження експресивності, а саме – зменшувально-пестливі суфікси (*-let, -ule, -ette, -kin, -ock, -ling, -y, -ie, -ee*), які репрезентують мікрополе експресивної емотивності: “*Happy 1st Birthday to these sweeties*” [34], а також афікси збільшуваності та зменшуваності *sub-, over-, super-, under-, hyper-*

тощо, які репрезентують мікрополе інтенсивності: “*Obviously, a flamethrower is a super terrible idea. Definitely don't buy one*” [35].

Згідно з аналізом ФСП, на периферії поля перебувають засоби мови, які не є специфічними для вираження семантичної доміанти, що перетинаються з іншими семантичними варіантами досліджуваної категорії та/або з іншими семантичними категоріями. Такими формами з неоднорідно семантичними функціями є стилістичні синтаксичні та морфологічні засоби, що виражають інтенсивність та мають стилістичне значення і часто комбіновані з емоційно забарвленими, образними лексичними засобами. Ці стилістичні засоби також являють собою певного роду трансформації нейтральних синтаксичних і морфологічних засобів.

ФСП емотивності. На відміну від ФСП оцінності, поле *емотивності* не має чітких меж. На думку В.І. Шаховського, компонентами ядра є мовні одиниці, єдиною функцією яких є вираження емоцій [36, с. 98]. Однак у ФСП емотивності відсутня така граматична категорія, яка б являла собою спеціалізоване та універсальне виявлення функції вираження емоцій. До того ж поліцентричність поля емотивності пов'язана з існуванням різних форм емотивності, семантика яких базується на різному співвідношенні емоційного та раціонального.

Незважаючи на незліченну кількість емоцій, можна погодитись щодо існування основних емоцій та емоцій, які виражають різний ступінь та комбінацію основних. Так, «*furiousness*» можна подати як «*extremely angry*» (злість, але сильнішого ступеня), та ми не можемо розділити саму злість «*anger*» на менші емоції. П.Н. Джонсон-Леїрд і Кіт Оутлі на базі таких емоцій виділяють п'ять слів-модусів, які є основою семантичного поля емоційності: “*happiness*”, “*sadness*”, “*fear*”, “*anger*”, та “*disgust*” [37, с. 98]. У нашому дослідженні ці лексичні одиниці корелюють з домінантою ФСП емотивності.

Згідно з розподілом емоцій на шкалі емоційне – раціональне, умовно можна виділити два типи емоцій: ті, що виникли імпульсивно (несвідомі емоції) та більш інтелектуальні емоції, в утворенні яких була задіяна свідомість. Людина може почувати емоцію як без вагомої причини, ненаправлену, так і емоцію, що має об'єкт, причину чи ціль. Отже, у ФСП емотивності можна виділити два мікрополя: *мікрополе імпульсивності*, яке відповідає за функціонування несвідомих емоцій, та *мік-*

рополе емоційної оцінки, адже раціональна емоція неодмінно несе в собі суб'єктивне ставлення мовця до об'єкту дійсності, яке неможливе без оцінки. Мікрополе емоційної оцінки характеризується накладанням на домінантну сему “*happiness/ sadness/fear/ anger/disgust*” семи “*good/bad*”, характерної для поля оцінності.

Мікрополе імпульсивності реалізується, головним чином, за рахунок реактивів, або імпульсів, тобто таких мовних одиниць, в семантиці яких емотивність є компонентом денотативного значення. Їх актуалізація в мовленні відбувається на рівні рефлексивного, несвідомого, не беручи до уваги наявності об'єкта, на який емоція направлена, чи цілі. Такими мовними одиницями можна вважати вигуки: “*WOW!!!! @chadwickboseman for the win!! Congrats buddy!!*” [38]; інвективи: “*Hey dumbass. Do you understand how capitalism & the free market works?*” [39]; лексеми на позначення емоцій: *students plan so much for their future careers. I love the idea of also planning for their health* [40]; фразеологічні одиниці емотивного характеру: “*This brought a smile to my face. A 13 year-old Swedish reporter named Fatma interviewed Melinda for #WorldChildrensDay*” [41].

Мікрополе оцінної емотивності (тотожне полю емоційної оцінності) реалізується за участі раціонального складника, який, однак, можна вважати додатковим по відношенню до емоційного. Він втілює в собі як позначення властивостей об'єкта, так і позначення ставлення мовця до цього об'єкта. У мовленні оцінна емотивність виявляється у вигляді окличних та питальних речень та емотивних текстів [42, с. 98]: “*Crusaders to the rescue! First bit of good news! Do you think they will be able to find the stranded platoon?*” [43].

У свою чергу, до периферії належить більшість емотивної лексики, яка, окрім емотивної, виконує й інші функції в мовленні. Емотивність таких одиниць є адгерентною, тобто реалізується в контексті. На периферії ФСП емотивності можуть бути розташовані мовні одиниці з потенційною емотивністю, яка реалізується в контексті. Емотивний текст, емотивне висловлювання являє собою, по М.В. Нікітіну, координовану єдність прагматичних і когнітивних структур свідомості [44, с. 14]. Саме загальна емотивна прагматична спрямованість тексту сприяє реалізації прагматичного потенціалу емотивних мовних одиниць. Причому емотивне висловлювання являє собою особливий комунікативний тип,

в якому емотивний компонент займає основну позицію в смисловій структурі висловлювання. На наш погляд, саме емотивне висловлювання актуалізує в мовленні компоненти мікрополів функціонально-семантичного поля емотивності.

Висновки з проведеного дослідження. ФСП оцінності, експресивності та емотивності являють собою окремі поліцентричні поля, які, втім, мають зони перетину. ФСП експресивності можна визначити як поліцентричне поле, що складається з мікрополів експресивної емотивності та інтенсивності, а також домінуючих семантичних значень *stronger/weaker*. ФСП оцінності можна визначити як поліцентричне поле, що складається з мікрополів раціональної та емоційної оцінки. ФСП емотивності, отже, є поліцентричним полем з двома мікрополлями: емотивної оцінності та імпульсивності. Зоною перетину для поля оцінності та емотивності є поле емоційної оцінки, для якого характерне використання пейоративної лексики, окличних та питальних речень. Зоною перетину ФСП експресивності та емотивності є мікрополе експресивної емотивності, яке реалізується, передусім, через вигук та зменшувально-пестливі суфікси. Одночасна реалізація оцінності та експресивності в мові є факультативною і виражається мікрополем інтенсивності. Таким чином, жодна з досліджуваних категорій не несе в собі всіх функцій іншої категорії, а значить вони можуть вважатися рівнозначними.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Илларионов А.В. Средства выражения экспрессивности в произведениях современных горномарийских писателей: дисс. ... кандидата филологических наук: 10.02.22; Место защиты: Марийск. гос. ун-т. Йошкар-Ола, 2008. 154 с.
2. Таценко Н.В. Реализация эмпатии в современном англоговорящем дискурсе: когнитивно-синергетический аспект: монография. Сумы: СумДУ, 2017. 357 с.
3. Зайнудинов А.А. Роль и место эмоциональной оценочности в КРУ ГУ смежных семантических категорий: экспрессивность, эмоциональность, оценочность. Вестник БГУ. 2008. №10. С. 51–57.
4. Бондарко А.В. Функциональная грамматика. Л.: Наука, 1984. – 136 с.
5. Стернин И.А. Лексическое значение слова в речи. Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1985. 170 с.
6. Онищенко І.В. Категорія оцінки та засоби її вираження в публіцистичних та інформаційних текстах: дис. ... канд. філ. наук: 10.02.01 «Українська мова». Криворізький державний педагогічний університет, 2005. 195 с.
7. Маркелова Т.В. Прагматика и семантика средств выражения оценки в русском языке: монография. Москва: Московский гос. ун-т печати им. Ивана Федорова, 2013. 297 с.
8. Арутюнова Н.Д. Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт. М.: Наука, 1988. 339 с.
9. Космеда Т.А. Языковая картина мира сквозь призму категории оценки. Материалы Международной конференции «Языковая семантика и образ мира». Казань: Казанский гос. ун-т, 2008. С. 117–119.
10. Телия В.Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц. М.: Наука, 1986. 141 с.
11. Elon Musk on Twitter: "Worth reading Life 3.0 by @Tegmark..." URL: <https://twitter.com/elonmusk/status/902452162625544193>.
12. Bill Gates on Twitter: "This university is remarkable..." URL: <https://twitter.com/billgates/status/919587883937234944>.
13. Conor McGregor on Twitter: "The captured Orangetutan..." URL: <https://twitter.com/thenotoriousmma/status/903904413554577408>.
14. Outlander on Twitter: "Ugh, don't you hate it when that happens?..." URL: https://twitter.com/Outlander_STARZ/status/887749708021551104.
15. Bernard J.Tyson, CEO on Twitter: "The December 15th deadline is quickly..." URL: <https://twitter.com/BernardJTyson/status/937734979261550593>.
16. Demis Hassabis on Twitter: "Really enjoyed visiting and talking..." URL: <https://twitter.com/demishassabis/status/928700037701435392>.
17. Bill Nye on Twitter: "Thank you @lifeisbeautiful -- that was fun!..." URL: <https://twitter.com/billnye/status/911712081753153536>.
18. Androider #ReleaseTheSnyderCut on Twitter: "@geoffjohns @joss ..." URL: <https://twitter.com/LazyAndroids/status/965683353218265089>.
19. Elon Musk on Twitter: "Tesla Semi Truck unveil to be webcast live on ..." URL: <https://twitter.com/elonmusk/status/929823757635481600>.
20. Загнітко А.П. Основи функціональної морфології української мови. К.: Вища шк., 1991. 77 с.
21. Oprah Winfrey on Twitter: "O, That's Good! Oh, Harry's FUNNY! Shared ..." URL: <https://mobile.twitter.com/oprah/status/927928644336361472>
22. Karen Melissa on Twitter: "Yep! Very logic as it says topography..." URL: Karen Melissa on Twitter: "Yep! Very logic as it says topography...".
23. Elon Musk on Twitter: "Now, if I can just figure out how to attach those ..." URL: <https://twitter.com/elonmusk/status/962750602223566848>.
24. LeBron James on Twitter: "The REIGNMAN!!!! Sheesh he was a ..." URL: <https://twitter.com/kingjames/status/934924599350976512>.
25. Jeff VanderMeer on Twitter: ""So cute. So very, very cute. Totes adorbs ..." URL: <https://twitter.com/jeffvandermeer/status/954041590510751750>.
26. Скрипак І.А. Синтаксические средства экспрессивности в текстах научного дискурса. Известия РГПУ им. А.И. Герцена. 2008. № 60. С. 252–256.
27. Пуленко І.А., Сазыкина Т.П. Критерии разграничения категории экспрессивности и эмоциональности в публицистических англоязычных текстах. Язык и культура. Научное издание. Киев: КНУ им. Т. Шевченко,

- Издательский Дом Дмитрия Бурого. 2012. Вып. 15. Том 5(159). С. 112–117.
28. Родионова С.Е. Семантика интенсивности и ее выражение в современном русском языке. Проблемы функциональной грамматики: полевые структуры; под ред. А.В. Бондарко. СПб., 2005. С. 150–168.
  29. Топоров В.Н. Исследования по этимологии и семантике. Том 1. Теория и некоторые частные ее приложения. М.: Языки славянских культур, 2004. 816 с.
  30. Королева Е.И. Экспрессивные грамматические средства языка в аспекте функционально-семантического поля (на материале современной британской беллетристики): дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 – теор. Екатеринбург, 2016. 221 с.
  31. Theresa May on Twitter: "I very much welcome the prospect of moving ..." URL: https://twitter.com/theresa_may/status/939029294331731969.
  32. Conor McGregor - Absolutely devastated upon hearing the... URL: <https://www.facebook.com/thenotoriousmma/photos/a.495799027155068.1073741828.494191297315841/1792297400838551/?type=3>.
  33. Conor McGregor on Twitter: "A beautiful skull and a beautiful belt to ..." URL: <https://twitter.com/thenotoriousmma/status/900614145233477633>.
  34. "Happy 1st Birthday to these sweeties – Montana Mist Goldens English ..." URL: <https://www.facebook.com/montanamistgoldens/photos/pcb.1545012038875707/1545010322209212/?type=3>.
  35. Elon Musk on Twitter: "Obviously, a flamethrower is a super terrible ..." URL: <https://twitter.com/elonmusk/status/957469890473938950>.
  36. Шаховский В.И. Значение и эмотивная валентность единиц языка и речи Вопросы языкознания. 1984. № 6. С. 97–103.
  37. P.N. Johnson-laird & Keith Oatley (1989): The language of emotions: An analysis of a semantic field, *Cognition & Emotion*, 3:2, 81–123.
  38. Chris Evans on Twitter: "WOW!!!! @chadwickboseman for the win ..." URL: <https://twitter.com/chrisevans/status/964646087628873728>.
  39. J. Evans on Twitter: "Hey dumbass..." URL: <https://twitter.com/jEvans43/status/968338742187646977>.
  40. Bernard J. Tyson, CEO on Twitter: "Students plan so much for their future..." URL: <https://twitter.com/BernardJTyson/status/922510891618328576>.
  41. Bill Gates on Twitter: "This brought a smile to my face. A 13 year-old ..." URL: <https://twitter.com/billgates/status/932700980889522176>.
  42. Вольф Е.М. Функциональная семантика оценки; вступ. статья Н.Д. Арутюновой, И.И. Чельшевой. Изд. 3-е, стер. М.: УРСС: КомКнига, 2006. 283 с.
  43. Nat Geo Channel on Twitter: "Crusaders to the rescue! First bit of good ..." URL: <https://twitter.com/NatGeoChannel/status/935715854737649664>.
  44. Никитин М.В. Заметки об оценке и оценочных значениях. *StudiaLinguistica: когнитивно-прагматические и художественные функции языка*. СПб.: Тригон, 2000. С. 6–22.